

סוגיות סביבתיות במגזר הערבי בישראל

(12810170-2 נק"ז)

אופי הקורס: שיעור

המרצה: פרופ' אלון טל
משך הקורס: שעתיים סמסטריאליות

מטרת הקורס:

מטרת הקורס היא להציג את המאפיינים הייחודיים של האתגרים במגזר הערבי בישראל בהקשר הכללי של "צדק סביבתי". הקורס יתחלק לשני חלקים. החלק העיוני והעיקרי יכלול הרצאות ודיונים בהיבטים שונים של המצב הסביבתי במגזר. החלק השני יתמקד בעיר רהט, בשילוב הכנת סדנה שתתמקד באתגרים הסביבתיים של העיר, והפעלתה בשיתוף העירייה והמתנ"ס ברהט.

הערכת הסטודנט:

מבחן 45%
הכנה וביצוע של פרויקט סביבתי ברהט, ניתוח ודו"ח – 45%
השתתפות – 10%

נושאי הלימוד:

שיעור 1: צדק סביבתי – רקע תיאורטי מול נתונים בשטח.

"Roots of Environmental Justice." In: Encyclopedia (2006) (John Callewaert and Richard Gragg of Earth. Eds. Cutler J. Cleveland (Washington, D.C, National Council for Science and the Environment).

כרמית לובנוב (2005) "צדק סביבתי, חברתי וכלכלי וזכויות אזרח", דו"ח של ארגון חיים וסביבה.

Bullard, R. (1993). Environmental Racism and the Environmental Justice Movement. Confronting Environmental Racism: Voices from the Grassroots. R. Bullard. Boston, South End Press.

שיעור 2: המגזר הערבי בישראל – היסטוריה וסוציולוגיה.

, מתוך: דני רבינוביץ, חאולה אבו-בקר (2002) הדור הזקוף (הוצאת כתר)

Israeli Smooha, S. (1999). The Advances and Limits of the Israelization of Israel's Palestinian. St. Martin's: 9-33. New York, and Palestinian Identities in History and Literature.

מתוך אורן יפתחאל, קרקעות, תכנון ואי-שוויון: חלוקת המרחב בין יהודים וערבים בישראל. תל אביב, מרכז אדוה, 2000.

שיעור 3: בעיות הסביבה במגזר הערבי בישראל – מקרה בוחן של תשתיות הביוב ופעילות כרייה.

גירמי בנשטיין (2007), "בין יום האדמה ויום כדור הארץ", מחקרי סביבה נעים דאוד, (2005) "כרייה וחציבה במחוז הצפון", הדו"ח על "אי צדק סביבתי", חיים וסביבה. אורלי אלמי (2005), "ביוב סביבה ובריאות בכפרים הלא מוכרים בנגב",

שיעור 4: רהט – פרופיל סביבתי

מתוך הדו"ח של סטודנטים לגיאוגרפיה באוני' בן-גוריון – 2009.

שיעור 5: ביקור ברהט –

סיור סביבתי, מפגש עם תושבים, והשתתפות בסקר.

שיעור 6: חינוך סביבתי במגזר הערבי.

מיה נגב, (2009) "קידום חינוך לקיימות במגזר הערבי" דו"ח למשרד להגנת הסביבה,

שיעור 7: הסיירת הירוקה והמגזר הבדואי – הקונפליקט האקולוגי מול הקונפליקט הפוליטי.

אלון טל, (2006) *הסביבה בישראל* פרק 10. "צדק סביבתי: ישראל, ערבים והסביבה".
סעיד אבו-סמור (2005) אפליה מרחבית ואי צדק חלוקתי, הכפרים הבלתי מוכרים בנגב.
איריס האן, יואב שגיא, השמירה על השטחים הפתוחים, דו"ח 2008, פורום דש"א, ת"א.

שיעור 8 השוואה מעבר לגבול – הכרת האתגרים הסביבתיים בירדן וברשות הפלסטינית.
United Nations Environment Programme (UNEP) (2003) *Desk Study on the Environment in the Occupied Palestinian Territories*, Nairobi, Kenya.

שיעור 9-10: עבודת שטח ברהט

שיעור 11: סיור לגליל: (מרכז המבקרים, איגוד ערים סחנין, אגודת הגליל (שפרעם), שמורת עין אפק).

שיעור 12-13 המשך הפרויקט ברהט

שיעור 14: סיכום הקורס. מצגות ומסקנות של קבוצות העבודה.

פרויקטים לפי קבוצות:

א. מיפוי צרכים וגישות של תושבי רהט:
עריכת סקר בקרב תושבי העיר כדי להבין כיצד הם תפוסים את נושא איכות הסביבה, אלו מ פגעים מפריעים להם, איזה יוזמות סביבתיות נראות להם נחוצות וחזון סביבתי אישי וקהילתי.

ב. תכנון קייטנה "ירוקה" לקיץ 2010 יחד עם המתנ"ס ורהט ירוקה
עבודה מול מארגני ומדריכי קייטנה שתציע המתנ"ס הקיץ כדי להבטיח תכנים סביבתיים מתאימים. כמו כן, הקבוצה תסייע במימון מקורות מימון לפעילות הקייטנה.

ג. הכנת תוכנית מפורטת לקידום המיחזור לעיר רהט
עבודה מול מח' תברואה ומשרד ראש העיר בהכנות הצעות והבקשות המפורטות של העיר רהט מול המשרד להגנת הסביבה בדבר קידום תוכנית מחזור וניקיון מפורטת

ד. הכנת תוכנית לפארקים עירוניים
עבודה מול המתנ"ס ורהט ירוקה בדבר הכנת הצעות מול הקרן הקיימת לישראל וגורמים נוספים לקידום פארקים עירוניים ומעורבות (הכנת שימוע) בשיקום נחל גרר.

ה. הכנת תוכנית לקידום גינות קהילתיות ברהט
הכנת תוכנית אב לקידום גינות קהילתיות. עבודה מול המתנ"ס 'עמותת "שבועת האדמה"' (באר שבע) ופעילים ברהט (מתנ"ס / רהט ירוקה) כדי להכין תוכניות מפורטות ותוכנית "שיווקית".